มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองพยานในคดีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พยุง มะโหฬาร

การศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
กระบวนวิชา LA 797 : การศึกษาอิสระ
ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2554

คำปฏิญาณตน

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเอกสารชิ้นนี้เป็นงานเขียนของข้าพเจ้า หากมหาวิทยาลัยตรวจสอบพบในภายหลังว่าเป็นเอกสารที่ลอกเลียนจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง หรือจากเอกสารของผู้อื่น รวมถึงการให้ผู้อื่นจัดทำไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม ข้าพเจ้ายอมที่จะให้มหาวิทยาลัยเพิกถอนปริญญาบัตรของข้าพเจ้า โดยไม่ขอทักท้วงแต่ประการใด

(ลงชื่อ) .....

(นางสาวพยุง มะโหพาร)

ชื่อเรื่อง	มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองพยานในคดีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
ชื่อผู้เขียน	นางสาวพยุง มะโหฬาร
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้รายงานการศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์สุขสมัย สุทธิบดี) คณะนิติศาสตร์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์จรัล เล็งวิทยา)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พินิจจันทร์)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ เป็นอย่างสูง ที่ให้ความเมตตาและกรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่ง ในฐานะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและเป็นประธานกรรมการสอบที่ให้ความรู้ คำแนะนำ ชี้แนะ ให้แนวทางอันเป็นประโยชน์จนการศึกษาอิสระเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ และที่สำคัญผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุขสมัย สุทธิบดี รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พินิจจันทร์ รองศาสตราจารย์จรัล เล็งวิทยา และครูบาอาจารย์ทุกท่าน ตลอดจนมหาวิทยาลัยรามคำแหง อันเป็นสถาบันที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการ คุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เขียน ทำให้ผู้เขียนสามารถวิเคราะห์กฎหมายได้ดียิ่งขึ้นไปกว่าที่เคยศึกษาและที่เคยใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้เขียนจะนำความรู้จากการศึกษานี้ไปใช้ในการทำงานต่อไป

ท้ายที่สุดผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา เป็นอย่างสูงที่ได้ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนทุก ๆ ด้านต่อผู้เขียน รวมทั้งผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานทุกท่านและเพื่อนนักศึกษาทุกท่านซึ่งได้สนับสนุนและช่วยเหลือผู้เขียนในการทำการศึกษาอิสระเล่มนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การศึกษาอิสระเล่มนี้ หากมีข้อบกพร่องประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว หากมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าแล้ว ขอมอบเป็นกตเวทิตาแด่บิดามารดา ตลอดจนครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน

พยุง มะโหพาร

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ ..... (5)

บทที่

1 บทนำ 1

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา 6

3. สมมติฐานของการศึกษา 7

4. ขอบเขตของการศึกษา 7

5. วิธีการดำเนินการศึกษา 7

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 8

2 แนวความคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานและการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 9

1. แนวความคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานตามกฎหมายของต่างประเทศ 9

1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา 10

1.2 ประเทศออสเตรเลีย 17

1.3 ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี 20

2. แนวความคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 24

2.1 ความหมายและความเป็นมาของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 24

2.2 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 27

บทที่ หน้า

3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 39

1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานของต่างประเทศ 39

1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา 39

1.2 ประเทศออสเตรเลีย 49

1.3 ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี 53

2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย 58

2.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 58

2.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 65

2.3 การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในกฎหมายต่างประเทศ 74

4 วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในการดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 93

1. ปัญหาอันเนื่องมาจากบทนิยามคำว่า "พยาน" ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 94

2. ปัญหาอันเนื่องมาจากการบัญญัติให้พยานในคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจได้รับความคุ้มครองตามมาตรการพิเศษของพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 98

3. ปัญหาอันเนื่องมาจากกรณีที่ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 100

บทที่ หน้า

5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 107

1. บทสรุป 107

2. ข้อเสนอแนะ 114

บรรณานุกรม 118

ประวัติผู้เขียน 123

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันปัญหาที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังเผชิญและให้ความสำคัญทั้งพยายามที่จะหาแนวทางแก้ไขคือปัญหาเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับการพนันที่ผิดกฎหมาย ปัญหาเกี่ยวกับการก่อการร้าย เป็นต้น อาชญากรรมต่าง ๆ เหล่านี้มิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและได้ขยายขอบเขตไปเป็นอาชญากรรมระดับชาติ ทั้งยังได้นำเอาความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างมากมายในปัจจุบันมาใช้ประกอบในการกระทำความผิด ทำให้รูปแบบของการก่ออาชญากรรมมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และยากแก่การติดตามตรวจสอบจากรัฐเพื่อทำการปราบปรามได้ นานาประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงปัญหาความทวีความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ อันนำมาซึ่งการร่วมมือกันในระดับสากลเพื่อหาทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหา การร่วมมือกันของประเทศต่าง ๆไม่เพียงแต่ปรากฏให้เห็นในรูปแบบของการออกกฎหมายที่เป็นสากลเพื่อให้แต่ละประเทศนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการออกกฎหมายเพื่อใช้ในประเทศของตน แต่ยังรวมไปถึงกรณีที่มีการลงนามร่วมกันเพื่อให้ความร่วมมือแก่กันในการประสานงานด้านข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศด้วย

มูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชญากรรมต่าง ๆข้างต้น คือ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งมีจำนวนมหาศาลและทำให้ผู้กระทำความผิดมีความกล้าที่จะกระทำ แม้ว่าการกระทำนั้นจะมีโทษทางอาญาที่รุนแรงก็ตาม ทั้งเมื่อผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินมาแล้ว ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จะนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการ

กระทำความผิดไปแปรสภาพเป็นทรัพย์สินอื่น หรือนำทรัพย์สินที่ได้มาไปลงทุนในธุรกิจที่ถูกกฎหมาย เพื่อเป็นการปกปิด อำพรางที่มาของทรัพย์สิน กระบวนการเหล่านี้นับได้ว่าเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการฟอกเงินอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นวิธีการที่มีความมุ่งหมายที่จะทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย หรือมีที่มาของทรัพย์สินนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ผู้ซึ่งได้มานั้นต้องการที่จะทำให้ทรัพย์สินนั้นแปรสภาพเป็นทรัพย์สินที่ดูว่ามีที่มาที่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยการกระทำโดยวิธีการซุกซ่อน อำพราง เปลี่ยนสภาพ หรือด้วยการให้ผู้ซึ่งตนเองไว้ใจถือทรัพย์สินนั้นไว้แทน เพื่อปกปิดที่มาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของทรัพย์สินนั้น การกระทำต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้กระทำความผิดล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือมิให้ทรัพย์สินที่ตนหามาได้หรือได้รับมาจากการกระทำความผิดถูกยึดหรือริบไป เพื่อที่ผู้กระทำความผิดจะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาดังกล่าวนี้

ในขณะที่รูปแบบของการกระทำความผิดของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศล้วนแต่มีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้นเนื่องจากในยุคปัจจุบันนี้เป็นยุคที่เรียกว่า "ยุคโลกไร้พรมแดน" มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่กันอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้อาชญากรนำมาใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชญากรรม ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆเหล่านี้มีผลทำให้รูปแบบอาชญากรรมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เปลี่ยนแปลงจากอาชญากรรมทั่วไปไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติ และมีความมุ่งหวังผลตอบแทนจำนวนมหาศาล มีการดำเนินงานร่วมกันในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม กล่าวคือ มีการรวมตัวกันของอาชญากรรมหลายอย่าง มีการแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และมีเครือข่ายการติดต่อประสานงานกันในหลาย ๆ ประเทศ เพื่อก่ออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผิดกฎหมาย การก่ออาชญากรรมประเภทนี้จะมุ่งหวังให้ได้เงินจำนวนมหาศาลตอบแทน และเงินเหล่านี้จะถูกนำไปผ่านกระบวนการเปลี่ยนสภาพในหลาย ๆ ลักษณะเพื่ออำพรางที่มาของเงินได้นั้น ๆ ในการดำเนินการ และเงินได้จากการประกอบกิจการเหล่านั้นก็จะย้อนกลับไปเป็นเงินทุนเพื่อประกอบอาชญากรรมขึ้นอีกเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำลายการประกอบอาชญากรรมจึงได้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อจัดการกับ

ทรัพย์สินหรือเงินได้ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งกระบวนการยุติธรรมในอดีตไม่อาจประสบความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินที่หมุนเวียนอยู่ในวงจรดังกล่าวนี้ได้ เนื่องจากทรัพย์สินที่หมุนเวียนอยู่ในวงจรนี้ได้ถูกจำหน่าย จ่ายโอน แปรสภาพหรือถูกเปลี่ยนสภาพไปแล้วจนหมดสิ้นและไม่อาจติดตามทรัพย์สินดังกล่าวคืนมาได้ ซึ่งการที่เงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นถูกแปรสภาพเปลี่ยนรูป หรือถูกเปลี่ยนแปลงให้เป็นทรัพย์สินใหม่ เปรียบเสมือนกับการทำทรัพย์สินที่สกปรกให้กลายเป็นทรัพย์สินที่สะอาด จึงเรียกกระบวนการนี้ว่า "การฟอกเงิน"

การฟอกเงิน (Money Laundering)[1] คือ การกระทำด้วยวิธีใด ๆก็ตามเพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยไม่สุจริตที่เรียกว่า "เงินสกปรก" "(Dirty Money)" ให้กลายสภาพเป็น "เงินสะอาด" "(Clean Money)" ทั้งนี้ เพื่อให้คนทั่วไปเข้าใจผิดคิดว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือโดยสุจริตแล้วเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกกล่าวหาจับกุมลงโทษที่ได้เงินหรือทรัพย์สินนั้นมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยไม่สุจริต วัตถุประสงค์ของการฟอกเงินจึงได้แก่ การได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบหรือโดยมาสุจริต เพื่อมิให้บุคคลอื่นทราบความเป็นมาของเงินทรัพย์สินนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษและเพื่อสามารถนำเงินนั้นกลับไปใช้ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการฟอกเงิน จึงได้มีการตรากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับแรก คือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 29 ก. เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ.2542 และให้กฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 วางหลักการสำคัญคือ มุ่งที่จะดำเนินการกับการกระทำความผิดกฎหมายบางประเภท โดยมุ่งต่อเงินหรือตัวทรัพย์สินนั้นไม่ให้ไปใช้เป็น

---

[1]ไชยยศ เหมะรัชตะ, **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน** (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), หน้า ก.